

میزان رضایت ساکنین مجتمع مسکونی از مولفه های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز (مطالعه موردی: مجتمع های الهیه و امیریه کرمانشاه)

بهنام شیروبه زادا

یاسمین دوزدوزانی^{۲*}

Doozdoozani_azarshar@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۴/۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۳

چکیده

زمینه و هدف: فضای سبز همچنان به مثابه عنصری جدایی ناپذیر از زندگی انسان قلمداد می شوند. ایجاد فضاهای سبز با کارایی مناسب و مطلوب در مجتمع های مسکونی همواره امری ضروری محسوب می شود. در این پژوهش میزان رضایت ساکنین دو مجتمع مسکونی الهیه و امیریه کرمانشاه از مؤلفه های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز مورد کنکاش قرار گرفت.

روش بررسی: این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. مؤلفه های فضای سبز شناسایی و از بررسی متون، مطالعات مرتبط و نظرات متخصصین در قالب پرسشنامه محقق ساخته و با تأیید متخصصین مربوطه به صورت قالب مقیاس لیکرت (پنج گزینه ای) طراحی و توسط ۱۴۳ نفر از مجتمع امیریه و ۱۵۸ نفر از مجتمع الهیه انتخاب شدند که در مجموع ۳۰۱ پرسشنامه تکمیل گردید. تمام تحلیل های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS صورت گرفت، جهت توصیف مؤلفه های پژوهش از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، واریانس) استفاده شد. در بخش آمار استنباطی از ضریب همبستگی برای بررسی ارتباط بین مساحت فضای سبز و میزان رضایت ساکنین از مجتمع، از آزمون تی مستقل برای مقایسه میزان رضایت ساکنین دو مجتمع مذکور، از آزمون فریدمن جهت شناسایی مؤلفه های رضایتمندی ساکنین استفاده شد.

یافته ها: نتایج حاکی از آن است که احساس رضایت در مجتمع مسکونی الهیه نسبت به مجتمع مسکونی امیریه بالاتر است و از میان ۱۴ مؤلفه مؤثر در رضایت ساکنین دو مجتمع، مساحت فضای سبز بیشترین امتیاز و امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان کمترین امتیاز را داشتند. به عبارت دیگر با افزایش مساحت فضای سبز، میزان رضایتمندی ساکنین از مجتمع نیز افزایش پیدا می کند.

بحث و نتیجه گیری: در نتیجه ۱۴ مؤلفه در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند. باید به طور قابل توجهی در پروژه های مجتمع مسکونی در اولویت قرار گیرند تا منجر به افزایش رضایت ساکنین شوند.

واژه های کلیدی: رضایتمندی، فضای سبز، مجتمع مسکونی، شهر کرمانشاه.

۱- دانشجوی دکتری گروه معماری، واحد ارس، دانشگاه آزاد اسلامی، جلفا، ایران

۲- استادیار، گروه معماری، واحد آذرشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. * (مسئول مکاتبات)

The degree of contentment of the inhabitants in the residential complex with the components affecting the desirability of the green space (Case study: Elahia and Amirieh complexes in Kermanshah)

Behnam Shirouyezad¹

Yasmin doozdoozani^{2*}

Doozdoozani_azarshar@yahoo.com

Admission Date: June 28, 2023

Date Received: February 22, 2023

Abstract

Background and Objective: Green spaces are still considered as an inseparable element of human life. Creating green spaces with appropriate and optimal efficiency in residential complexes is always considered essential. In this research, the level of satisfaction of the residents of two residential complexes, Elahia and Amirieh, Kermanshah, was investigated regarding the factors affecting the desirability of green space.

Material and Methodology: This research is descriptive-analytical. The components of the green space were identified and based on the review of texts, related studies and experts' opinions in the form of a researcher's questionnaire, and with the approval of the relevant experts, it was designed in the form of a Likert scale (five options) and was selected by 143 people from Amirieh Complex and 158 people from Elahia Complex, which in total 301 people were completed. All statistical analyzes were done using SPSS software, descriptive statistics (mean, standard deviation, variance) were used to describe the research components. In the inferential statistics section, the correlation coefficient was used to investigate the relationship between the area of green space and the level of satisfaction of the residents of the complex, the independent t-test was used to compare the level of satisfaction of the residents of the two mentioned complexes, and the Friedman test was used to identify the components of the satisfaction of the residents.

Findings: The results indicate that the feeling of satisfaction in Elahia residential complex is higher than that of Amirieh residential complex, and among the 14 factors affecting the satisfaction of the residents of the two complexes, the area of green space had the highest score and green space facilities such as children's play equipment had the lowest score. In other words, with the increase in the area of green space, the level of satisfaction of the residents with the complex also increases.

Discussion and Conclusion: As a result, 14 components were examined in this research. They should be significantly prioritized in residential complex projects to lead to an increase in residents' satisfaction.

Keywords: satisfaction, green space, residential complex, Kermanshah city.

1- Ph.D. Student of Architecture Department, Aras Branch, Islamic Azad University, Jolfa, Iran

2- Assistant Professor, Department of Architecture Azarshahr Branch, Islamic Azad University, Azarshahr, Iran.

*(Correspondence Author)

مقدمه

با افزایش روزافزون جمعیت و بهای زمین در کلان‌شهرها، بلندمرتبه‌سازی و آپارتمان‌نشینی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات در فرآیند اسکان بشر در شهرها است. این توسعه شتابان عرصه‌های شهری طی چند دهه اخیر باعث شده توجه معماران و شهرسازان بیشتر بر جنبه‌های کالبدی و فیزیکی شهر معطوف گردد که پیامد این رویکرد تک‌بعدی به توسعه شهری، غافل ماندن از تأثیرگذاری جنبه‌های اجتماعی و روانی فضاهای شهری بر زندگی ساکنان شد. تحقیقات گسترده‌ای که در این رابطه و اخیراً انجام شده است به‌خوبی نشان می‌دهد فضای سبز باعث تطیف هوا و کاهش آلاینده‌های آن، ایجاد تعادل و توازن اکولوژیک، جذب صداهای ناهنجار شده (۱)(۲) و حضور انسان در محیط طبیعی می‌تواند سبب آرامش، بازیابی روانی، کاهش تنش‌ها، ارتقا سلامت و بهداشت روانی جامعه شود (۳). بنابراین وجود فضای سبز و با بالا بردن استفاده از این گونه فضاها در مجتمع‌های مسکونی منجر به حضور مردم، افزایش سرزندگی و شادابی در افراد می‌شود (۴)(۵). برخی مجتمع‌های مسکونی بدون توجه به نیازهای اجتماعی، همسایگی، روانی و فضایی خالی از فضای سبز، ساکنان را در خود محصور نموده است (۵) و منجر به بهم خوردن توازن، رابطه مطلوب و متعادل بین انسان و فضای سبز در محیط زندگی، تأثیرات روان‌شناختی نامطلوبی داشته است. با توجه به کاهش سرانه فضای سبز در جامعه امروزی و رویکرد نسبتاً اجباری مردم به زندگی در آپارتمان به علت شرایط اقتصادی باید برای این خلأ چاره‌ای اندیشید (۶). در این زمینه پژوهش‌های بسیاری صورت گرفته است که در ادامه به بعضی از پژوهش‌ها و دستاوردهای مرتبط را ارائه خواهیم نمود.

التا براج و دیگران (۲۰۲۰) در مقاله «آیا نمایی از فضای سبز در محل سکونت با خطر کمتر اضطراب و افسردگی مرتبط است؟» بیان می‌کند با قرار گرفتن در معرض طبیعت به مزایای سلامت روان منجر می‌شود. نتایج نشان داد بزرگسالانی که از منظره فضای سبز محل سکونت لذت می‌برند، کمتر در معرض خطر اضطراب و افسردگی هستند.

علی یاران و حسین بهرو (۱۳۹۴) در مقاله «بررسی تأثیر فضای سبز بر میزان رضایتمندی ساکنان مجتمع‌های بلندمرتبه مسکونی، (نمونه موردی: چند مجتمع مسکونی در شهر تهران)» بیان می‌کند که افزایش مساحت فضای سبز با میزان رضایتمندی ساکنان مجتمع‌های مسکونی، رابطه مستقیم دارد. با توجه به شکل زندگی گروهی و جمعی در مجتمع‌های مسکونی، عامل فضای سبز، به‌عنوان یک عنصر کلیدی درافزایش تعاملات و ارتباطات اجتماعی بین افراد ساکن در این نوع ساختمان‌ها به شمار می‌رود. این تأثیرات، افزایش کیفیت زندگی ساکنین و رضایت آن‌ها را در پی دارد. شاخص تأثیرات حاصل از فضای سبز، بر رضایتمندی ساکنین در مجتمع مسکونی اکباتان بیشتر از مجتمع مسکونی نواب است. این مطلب حاکی از این نکته است که در ساختمان‌سازی سال‌های اخیر، به بحث فضای سبز، که جزء جدایی‌ناپذیر فضای زندگی آدمی است، حداقل به لحاظ کمی، کمتر بهاداده شده است.

ساسان خطیبی و دیگران (۱۳۹۷) در مقاله با عنوان «تأثیر فضای سبز و طراحی منظر بر ارتقاء احساس تعلق به مکان در مجتمع‌های مسکونی» نتایج حاصل نشان می‌دهد که بین نحوه‌ی اظهارنظر و احساس تعلق مکانی دو گروه ساکنان تفاوت معناداری موجود بود، ساکنان برخوردار از محیط مطلوب و واجد فضای سبز طراحی‌شده، دیدگاه مثبت و احساس تعلق بیشتری نسبت به محیط خود داشته‌اند.

محمد بهزاد پور (۱۳۹۷) در مقاله «بررسی حس تعلق مکانی در مجتمع‌های مسکونی و نقش طبیعت بر آن (مطالعه موردی: مجتمع‌های مسکونی اکباتان، پردیسان، زیتون و مهرگان)» نتایج حاصله با کمک نرم‌افزارهای Lisrel و SPSS نشان داد ارتباطی معنادار و مثبت بین دو متغیر طبیعت و حس تعلق مکانی در نمونه‌های مورد مطالعه برقرار است. ضریب تأثیر طبیعت در تعلق مکانی ساکنان در مجتمع‌های مسکونی اکباتان (۰/۸۷)، پردیسان (۰/۴۲)، زیتون (۰/۹۱) و مهرگان (۰/۳۷) به‌دست آمده است. همچنین با توجه به اینکه مقدار RMSEA در مجتمع‌های مسکونی به ترتیب برابر با (۰/۰۵۴)، (۰/۰۴۲)،

مبانی نظری

رضایتمندی و خشنودی نتیجه ادراکی است که انسان بر مبنای ارزیابی مثبت محیطی و تجربه فردی نسبت به جامعه خود به دست می‌آورد (۷). به عبارت دیگر رضایتمندی پیامد احساسات و نگرش‌های مثبت نسبت به موقعیت خود در جامعه است به طوری که این حالت مثبت سبب سلامت فیزیکی، سلامت اجتماعی، ارگانیک و بهداشت روانی شود و می‌تواند به مرتبه بالاتری بنام تعهد اجتماعی، که یک نگرش مستمر و وفادارانه نسبت به جامعه است منجر شود (۸). انسان خشنود می‌تواند در عین حالی که رضایتمند است با عوامل ناخوشایند و فشارهای محیطی به سازگاری مثبت بپردازد. بنابراین خشنودی می‌تواند سازگاری را به دنبال داشته باشد ولیکن سازگاری لزوماً به خشنودی نمی‌انجامد (۹). به عنوان مثال می‌توان گفت که رضایتمندی، نشاط و شادی بیانگر پویایی جامعه در ابعاد توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و کاهش نابسامانی‌های خانوادگی است. حال اگر ابعاد اشاره شده در جامعه سیری نزولی پیدا کند، نشان‌دهنده سبک سازگاران به منظور حفظ وضعیت جدید برای دستیابی و ایجاد تعادل و توازن حداقلی تا رسیدن به مطلوب‌ها و نیازها است. در چنین شرایطی فساد و ناهنجاری‌های اجتماعی در ابعاد مختلف رشد می‌یابند، حفظ منافع فردی جایگزین منافع جمعی می‌شود و جامعه مستعد گم‌گشتگی، ازهم‌پاشیدگی و سقوط به مراحل پایین رفتار انسانی می‌شود. نتیجه اینکه پذیرش شرایط سخت اجتماعی لزوماً بیانگر رضایتمندی و آرامش واقعی در جامعه نیست، بلکه نشان‌دهنده رفتار سازگاران جهت کنترل شرایط تا برون‌رفت از آن است و اگر این رفتار طولانی شود عواقبی از قبیل: خمودگی رفتاری، عدم رضایت و ناخشنودی و به تبع آن پرخاشگری و مرگ اجتماعی خواهد داشت (۷)(۸). شایان‌ذکر است که رویکرد رضایتمندی از جمله رویکردهایی است که طی چند دهه اخیر در ارتباط به مباحث کیفیت محیط وارد شده است. از دیدگاه واژه‌شناسی، مفهوم رضایتمندی سکونتی از دو مفهوم مجزای رضایت یا رضایتمندی و سکونت تشکیل می‌شود. در فرهنگ دهخدا، واژه رضایتمندی به خشنودی و پسندیدگی تعبیر شده و واژه سکونت به اقامت و آرامش تبیین می‌شود. درک مفهوم رضایتمندی سکونتی مستلزم دریافت

(۰/۰۶۱) و (۰/۰۴۰) به دست آمده، رابطه بین طبیعت با تعلق مکانی مورد تأیید قرار گرفته است.

مهرنوش میرابی مقدم و دیگران (۱۳۹۸) در مقاله «بررسی مطلوبیت فضای سبز مجتمع‌های مسکونی شهری (مطالعه موردی: شهر رشت)» بیان می‌کند که مجتمع مسکونی گاز و باهور با وزن ۰/۵۴ بیشترین امتیاز را دارند از نظر مطلوبیت فضای سبز در رتبه اول هستند. مجتمع‌های مسکونی اطلس، پاسارگاد، شقایق، باهنر و سفیدرود کمترین و آخرین رتبه را دارند و نتایج آزمون اسپیرمن نشان‌دهنده رابطه معناداری میان مساحت و رتبه مجتمع‌های مسکونی از نظر فضای سبز است یعنی با افزایش مساحت مجتمع‌های مسکونی، فضای سبز آن‌ها افزایش می‌یابد.

محمد بهزاد پور و دیگران (۱۳۹۹) در مقاله «ارزیابی نقش طبیعت بر تعاملات همسایگی در مجتمع‌های مسکونی (مورد مطالعه: مجتمع مسکونی اکباتان تهران و مجتمع مسکونی پردیسان قم)» نشان داد که در ارزیابی میزان تأثیرگذاری طبیعت و فضاهای سبز بر تعاملات همسایگی، مقدار ضریب تعیین به دست آمده برای اکباتان ۰/۷۱۷ و پردیسان نیز ۰/۳۸۴ بوده است. در مجموع ضریب تعیین یافته‌های حاصل از ۳۸۳ پرسشنامه با مقدار خطای ۰/۰۰۰ برابر با ۰/۶۲۷ حاصل گردید که تأییدکننده تأثیرات مثبت طبیعت و فضاهای سبز بر روابط و تعاملات همسایگی بوده است. پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر است.

- میزان حس رضایت ساکنین مجتمع‌های مسکونی الهیه و امیریه از مؤلفه‌های مطلوبیت فضای سبز چگونه است؟

فرضیات پژوهش شامل موارد زیر است :

- مؤلفه‌های مؤثر متعددی بر مطلوبیت فضای سبز در مجتمع‌های مسکونی وجود دارد.
- میزان رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی الهیه از مؤلفه‌های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز نسبت به مجتمع مسکونی امیریه بیشتر است.
- افزایش مساحت فضای سبز بر میزان رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی تأثیر بسزایی دارد.

مواد و روش ها

پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش شامل تمام ساکنین مجتمع های مسکونی الهیه و امیریه است. کل ساکنین مجتمع الهیه ۳۵۰ نفر و ساکنین مجتمع امیریه ۲۹۰ نفر می باشند. نمونه گیری به صورت تصادفی ساده و در دسترس از افرادی که در فضای سبز دو مجتمع مذکور رفت و آمد داشته اند انجام شده است. بدین ترتیب تعداد ۱۴۳ نفر از مجتمع امیریه و ۱۵۸ نفر از مجتمع الهیه انتخاب شده اند که در مجموع ۳۰۱ نفر حجم نمونه است. ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه شامل پرسشنامه ویژگی های فردی شامل سؤال هایی درباره سن، جنسیت و وضعیت تأهل بود و پرسشنامه رضایت ساکنین از مطلوبیت فضای سبز، ابزار محقق ساخته ای بود که از طریق بررسی در نظرات صاحب نظران، مؤلفان، پژوهشگران و نتایج مطالعه قبلی و همچنین مصاحبه نا ساختاریافته با تعدادی از ساکنین دو مجتمع مسکونی طراحی گردید. طراحی پرسشنامه رضایت ساکنین دو مجتمع از مطلوبیت فضای سبز بدین ترتیب بود که ابتدا با انجام مطالعه کتابخانه و بررسی متون علمی درباره مولفه هایی که درباره رضایت ساکنین مجتمع مسکونی از طراحی فضای سبز در کتب و مقالات علمی گزارش شده بود، گردآوری و ثبت شد. از آنجائی که ممکن بود در سنجش رضایتمندی ساکنین، همه نظرات ساکنین توسط صاحب نظران، مؤلفان و پژوهشگران گزارش نشده باشد، لذا از نظرات ۱۵ نفر از ساکنین هر مجتمع نیز به صورت مصاحبه نا ساختاریافته استفاده گردید و در جدول ۱ مواردی که صاحب نظران به آن اشاره نکرده بودند نیز به سؤالات پرسشنامه به عنوان مولفه اضافه شد. در مرحله بعد با همکاری تیم پژوهشی، پرسشنامه طراحی و پرسشنامه نهایی با ارائه به ۵ نفر از متخصصین حیطه معماری و شهرسازی از نظر روایی صوری و محتوی مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت پرسشنامه با تعداد ۱۴ سؤال برای ارزیابی میزان رضایتمندی ساکنین از فضای سبز مجتمع طراحی شد. نمره گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۵ گزینه ای (خیلی کم=۱، کم=۲، متوسط=۳، زیاد=۴، خیلی زیاد=۵) بود. تمام تحلیل های آماری با استفاده از نرم افزار

درستی از محل سکونت است. می توان در ترکیب، مفهوم رضایتمندی سکونتی را از منظر لغوی به عنوان تجربه ای از حس لذت یا خشنودی از زندگی در یک محیط مسکونی تعریف کرد (۱۰). عامل بسیار مهم در ارزیابی افراد نسبت به تعیین محل موردنظر برای سکونت، توجه به تأمین رضایتمندی سکونتی از محل مورد استفاده است. در حقیقت رضایتمندی سکونتی یک واکنش ذهنی به محیط عینی است (۱۱). در حقیقت خانه (واحد مسکونی)، تنها یک ساختار کالبدی است که علاوه بر سرپناه، فضاهایی را برای انجام فعالیت های روزانه فرد فراهم می سازد (۱۰). رضایت از خانه و سکونتگاه زمانی حاصل می شود که کاربر یا فرد در آن مکان برای نیازهای خود، پاسخی دریافت کرده باشد. نیازهایی که همانند ذات آدمی، متنوع و گوناگون است. یکی از این نیازها، ارتباط مستقیم با فضای سبز است که در وجود آدمی نهفته است. در دوران معاصر اهمیت این ارتباط بین انسان و فضای سبز بیش از پیش احساس می شود. باید گفت که انسان امروزی به واسطه زندگی صنعتی و تبعات آن و نیز وسعت گرفتاری های روزمره، در معرض تألمات گوناگون روانی است، که در بررسی ها و پژوهش ها کمتر به تأثیر روانی فضای سبز به عنوان مرهمی برای تسکین این آلام پرداخته شده است و این مهم از نگاه ها، به دور مانده است (۱). فضاهای سبز می توانند سبب تعدیل دما، تلطیف هوا، زیبا آفرینی (۱۲) (۱)، تشویق مردم به شرکت در فعالیت های ورزشی، تأثیر مثبت عملکرد قلبی و عروقی، بهبود میزان پاسخ های فیزیولوژیک به استرس، کاهش ضربان قلب، تنش های ماهیچه ای، فشارخون، افزایش هدایت الکتریکی پوست، القای حس مکان اجتماعی (۱۳) (۱)، بروز ارزش های فردی و اجتماعی، ارتقاء بخشیدن به رشد معنوی خود، افزایش روابط همسایگی، تعاملات اجتماعی و شکل گیری خاطرات جمعی (۱۴) شود (۱۲) (۱). (۱۵) در یکی از مهم ترین تحقیقات خود در مورد تأثیر طبیعت بر جسم و روان انسان، تحت عنوان «طراحی با طبیعت» به سال ۱۹۶۹ منتشر کرد و نشان داد که حضور طبیعت و استفاده از طراحی منظر در کاهش اضطراب و بسیاری مشکلات روانی اجتماعی تأثیر به سزایی دارد (۳).

SPSS صورت گرفت، جهت توصیف مؤلفه‌های پژوهش از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، واریانس) استفاده شد. در بخش آمار استنباطی از ضریب همبستگی برای بررسی ارتباط بین مساحت فضای سبز و میزان رضایت ساکنین از مجتمع، از آزمون تی مستقل برای مقایسه میزان رضایت ساکنین دو مجتمع مذکور، از آزمون فریدمن جهت شناسایی مؤلفه‌های رضایتمندی ساکنین استفاده شد.

روایی ابزار اندازه‌گیری متغیرها به شکل صوری و محتوایی و با استفاده از دیدگاه متخصصین صورت گرفت و بر این اساس برای تعیین روایی ابزار تهیه‌شده از همکاری ۵ نفر از اساتید رشته معماری بهره گرفته شد، بدین منظور بعد از تهیه ابزار

مورد استفاده که با همفکری ۴ نفر از معماران باسابقه صورت گرفت. ابزار تهیه‌شده تکثیر و در اختیار تعداد ۵ نفر از اساتید متخصص قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد تا با مدنظر قرار دادن اهداف پژوهش، ابزار تهیه‌شده را از نظر صوری و محتوایی مورد ارزیابی قرار داده و نظرات اصلاحی خود را بر آن بنویسند. بعد از ارجاع ابزار مذکور توسط اساتید، نظرات اصلاحی آنان در ابزار اعمال و برای تأیید روایی نهایی در اختیار آنان قرار گرفت. پایایی ابزار مورد استفاده که با روش کرونباخ محاسبه‌شده، برابر با ۰/۷۵ بود که مورد تأیید است.

جدول ۱- مولفه‌های استخراج‌شده از نظرات صاحب‌نظران و ساکنین

Table 1. Components extracted from the opinions of experts and residents

مؤلفه‌های سنجش رضایت اضافه‌شده توسط ساکنین	مؤلفه‌های سنجش رضایت توسط صاحب‌نظران و مؤلفان	
۱- نحوه چیدمان فضای سبز	۷- استراحت	۱- مساحت فضای سبز
۲- تنوع درختان و گیاهان	۸- آشنایی و ایجاد روابط همسایگی	۲- حوض یا آب‌نمای فضای باز
	۹- دیده شدن فضا و افزایش امنیت	۳- امکانات فضای سبز مانند نیمکت
	۱۰- تفریح و گذران اوقات فراغت	۴- امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی
	۱۱- زیبایی	۵- امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان
	۱۲- کاهش آلودگی هوا و سلامت جسمی	۶- آرامش

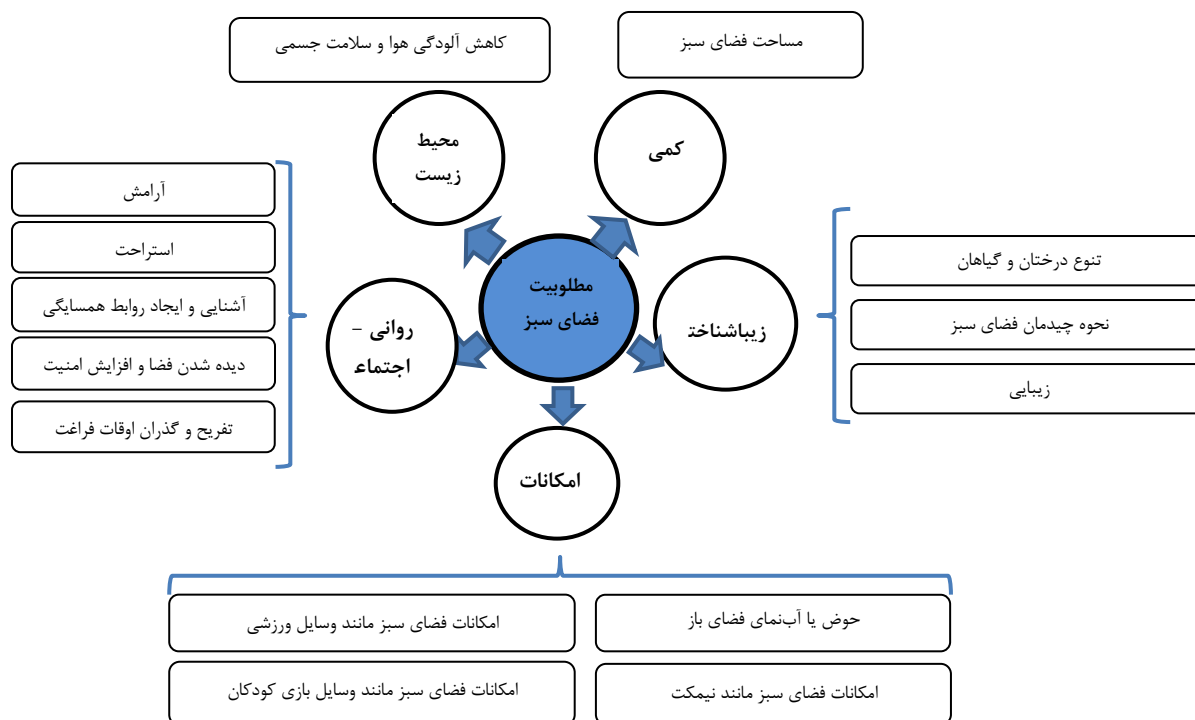
مفهومی استخراج‌شده از نظرات صاحب‌نظران و مصاحبه ساختار نیافته اولیه با ۱۵ نفر از ساکنین هر مجتمع که ۱۴ مؤلفه به‌دست‌آمده بود پنج بعد در جدول ۲ به‌عنوان ابعاد اصلی پیش‌فرض انتخاب گردید.

به‌منظور شناسایی عوامل رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی از مولفه‌های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز از تحلیل عامل اکتشافی با استفاده از روش مولفه‌های اصلی و اعمال چرخش واریماکس استفاده گردید. با توجه به پیش‌فرض اولیه

جدول ۲- مؤلفه های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز در مجتمع های مسکونی (مأخذ: نگارندگان)

Table 2. Factors affecting the desirability of green space in residential complexes (source: authors)

مؤلفه ها	ردیف	ابعاد
مساحت فضای سبز	۱	کمی
حوض یا آب‌نمای فضای باز	۲	امکانات
امکانات فضای سبز مانند نیمکت	۳	
امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی	۴	
امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان	۵	
آرامش	۶	
استراحت	۷	
آشنایی و ایجاد روابط همسایگی	۸	
دیده شدن فضا و افزایش امنیت	۹	
تفریح و گذران اوقات فراغت	۱۰	
تنوع درختان و گیاهان	۱۱	زیباشناختی
نحوه چیدمان فضای سبز	۱۲	
زیبایی	۱۳	
کاهش آلودگی هوا و سلامت جسمی	۱۴	محیط زیست

شکل ۱- مدل مفهومی، ابعاد و مؤلفه های مؤثر در مطلوبیت فضای سبز مجتمع های مسکونی (مأخذ: نگارندگان)

Figure 1. Conceptual model, dimensions and effective components in the desirability of green spaces in residential complexes (source: authors)

جهت آزمون فرضیه چهارده سؤال به شرح ذیل در پرسشنامه
تدوین و اطلاعات مربوط به دو مجتمع و در ۳۰۱ نفر
موردسنجش قرار گرفته است و نتایج در نرم افزار SPSS مورد
تحلیل قرار گرفت.

جدول ۳ - پرسشنامه بررسی میزان حس رضایت ساکنین از مؤلفه‌های فضای سبز (مأخذ: نگارندگان)

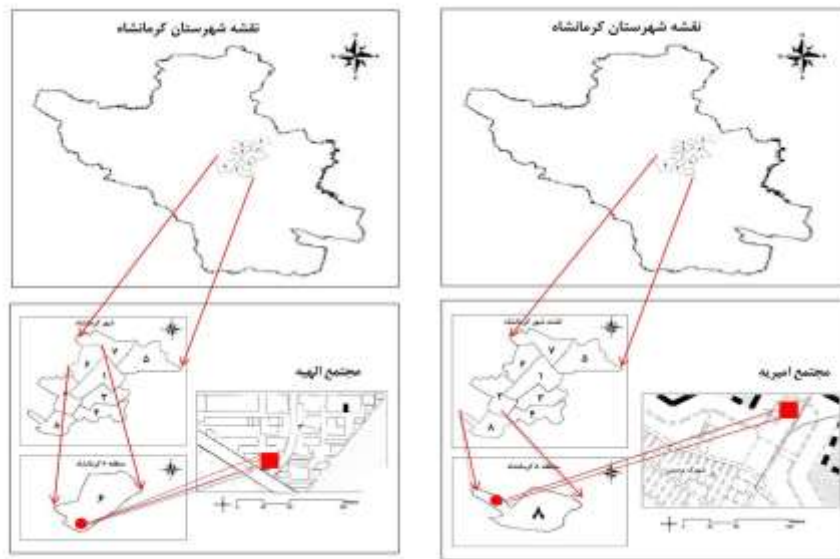
Table 2. Questionnaire to investigate the level of residents' satisfaction with green space components (source: authors)

فرضیه: بررسی میزان حس رضایت ساکنین از مؤلفه‌های فضای سبز مجتمع‌های مسکونی الهیه و امیریه	
B۱	به چه میزان از مساحت طبیعت فضای باز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۲	به چه میزان از تنوع درختان و گیاهان مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۳	به چه میزان از حوض یا آب‌نمای فضای باز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۴	به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند نیمکت رضایت دارید؟
B۵	به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی رضایت دارید؟
B۶	به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان رضایت دارید؟
B۷	به چه میزان از نحوه چیدمان فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۸	به چه میزان از تأثیر فضای سبز بر آرامش ساکنین مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۹	به چه میزان از استراحت در فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۱۰	به چه میزان از تفریح و گذران اوقات فراغت در فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۱۱	به چه میزان از ایجاد روابط همسایگی در فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۱۲	به چه میزان از تأثیر فضای سبز در زیبایی مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۱۳	به چه میزان از تأثیر فضای سبز در کاهش آلودگی هوا و سلامت جسمی ساکنین مجتمع مسکونی رضایت دارید؟
B۱۴	به چه میزان از دیده شدن فضا و افزایش امنیت مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

منطقه مورد مطالعه

در این برج سکونت دارند با در نظر گرفتن واحدهای خالی حدوداً ۲۹۰ نفر است و شامل اقشار جامعه با اقتصاد و سبک زندگی متفاوت مورد مطالعه قرار گرفته است. برج الهیه در غرب شهر کرمانشاه، در شهرک بهداری در نزدیکی پل الهیه و خیابان الهیه در منطقه ۶ کرمانشاه واقع شده است. این برج یکی از مدرن‌ترین برج‌های شهر به حساب می‌آید. این برج شامل ۱۰ طبقه است که در هر طبقه ۲ واحد وجود دارد، جمعیت افرادی که در این برج سکونت دارند با در نظر گرفتن واحدهای خالی حدوداً ۳۵۰ نفر است این برج در منطقه نسبتاً مرفه و با وضع اقتصادی مناسب واقع شده است. بخش قابل توجهی از این مجتمع دارای فضای سبز است.

شهر کرمانشاه مرکز استان کرمانشاه با ارتفاع ۱۳۱۸/۶ از سطح دریا در ۴۷،۰۰ درجه طول شرقی و ۳۰،۲۳ درجه عرض جغرافیایی قرار گرفته است. میانگین دمای سالانه هوا طی یک دوره ۶۵ ساله ۱۴/۳ درجه سانتی‌گراد و میانگین بارندگی سالانه در همین دوره آماری ۴۴۵/۱ میلی‌متر است. استان کرمانشاه با مساحت ۶۴۰،۲۴ کیلومترمربع، هفدهمین استان ایران از نظر وسعت به شمار می‌رود. شهر کرمانشاه از نظر تقسیمات شهرداری به ۸ منطقه تقسیم شده است (۱۶). برج امیریه در جنوب غرب کرمانشاه، در شهرک پردیس و در بلوار شقایق در منطقه ۸ کرمانشاه واقع شده است. این برج یکی از برج‌های بلندمرتبه شهر کرمانشاه بشمار می‌آید. این برج شامل ۱۲ طبقه است که در هر طبقه ۸ واحد وجود دارد، جمعیت افرادی که

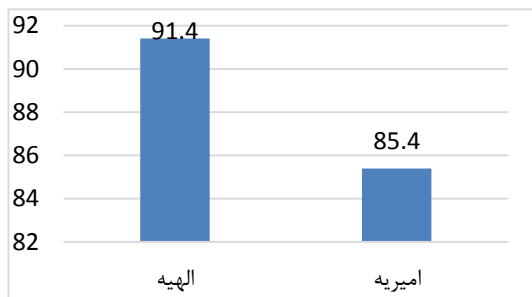

شکل ۲- موقعیت مناطق مورد مطالعه (مأخذ: نگارندگان)

Figure 2. The location of the study areas (source: authors)

تحلیل داده‌ها:

سوال B1) به چه میزان از مساحت طبیعت فضای باز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

شکل ۳- نمودار شکلی سؤال B1

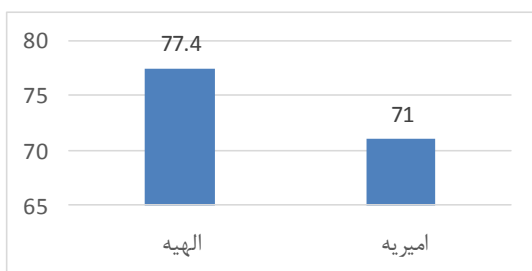
Figure 3. Diagram of question B1

جدول ۴- نتایج بررسی سؤال B1

Table 4. The results of the examination of question B1

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۴/۵۷	۴/۲۷	۴/۴۳
انحراف معیار	۰/۸۰	۰/۹۵	۰/۸۹
واریانس	۰/۶۵	۰/۹۳	۰/۸۰
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۹۱/۴	۸۵/۴	۸۸/۶

سوال B2) به چه میزان از تنوع درختان و گیاهان مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

شکل ۴- نمودار شکلی سؤال B2

Figure 4. Diagram of question B2

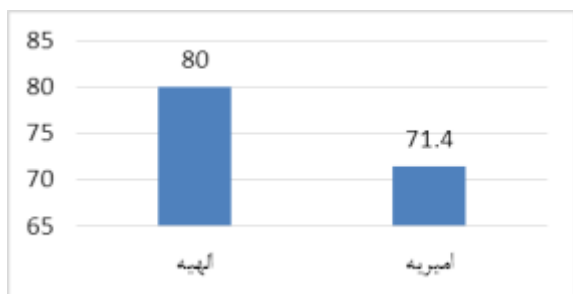
جدول ۵- نتایج بررسی سؤال B2

Table 5. The results of the examination of question B2

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۸۷	۳/۵۵	۳/۷۲
انحراف معیار	۰/۸۹	۰/۹۰	۰/۹۰
واریانس	۰/۷۹	۰/۸۱	۰/۸۲
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۷/۴	۷۱	۷۴/۴

سوال B۳) به چه میزان از حوض یا آب‌نمای فضای باز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۶- نتایج بررسی سؤال B۳

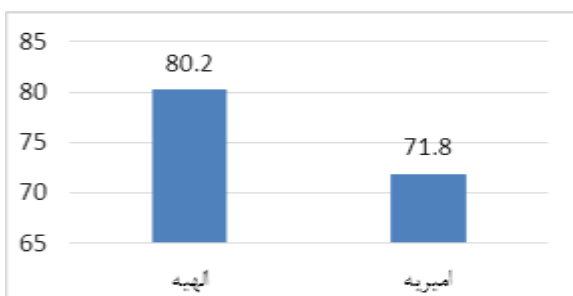
شکل ۵- نمودار شکلی سؤال B۳
Figure 5. Diagram of question B3

Table 6. The results of the examination of question B3

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۴/۰۰	۳/۵۷	۳/۷۹
انحراف معیار	۰/۹۷	۰/۹۴	۰/۹۸
واریانس	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۹۶
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۸۰	۷۱/۴	۷۵/۸

سوال B۴) به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند نیمکت رضایت دارید؟

جدول ۷- نتایج بررسی سؤال B۴

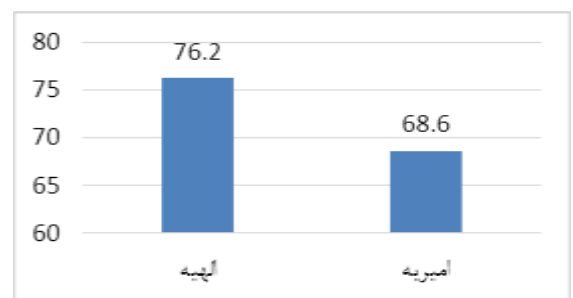
شکل ۶- نمودار شکلی سؤال B۴
Figure 6. Diagram of question B4

Table 7. The results of the examination of question B4

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۴/۰۱	۳/۵۹	۳/۸۱
انحراف معیار	۱/۸۱	۱/۱۰	۱/۵۳
واریانس	۳/۲۹	۱/۲۲	۲/۳۵
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۸۰/۲	۷۱/۸	۷۶/۲

سوال B۵) به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی رضایت دارید؟

جدول ۸- نتایج بررسی سؤال B۵

شکل ۷- نمودار شکلی سؤال B۵
Figure 7. Diagram of question B5

Table 8. The results of the examination of question B5

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۸۱	۳/۴۳	۳/۶۳
انحراف معیار	۱/۰۵	۱/۲۰	۱/۱۳
واریانس	۱/۱۰	۱/۴۴	۱/۲۹
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۶/۲	۶۸/۶	۷۲/۶

سال B6) به چه میزان از امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان رضایت دارید؟

جدول ۹- نتایج بررسی سؤال B6

Table 9. The results of the examination of question B6

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۵۳	۲/۹۴	۳/۲۵
انحراف معیار	۱/۱۵	۱/۲۴	۱/۲۱
واریانس	۱/۲۴	۱/۵۴	۱/۴۶
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۰/۶	۵۸/۸	۶۵

سؤال B7) به چه میزان از نحوه چیدمان فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۰- نتایج بررسی سؤال B7

Table 10. The results of the examination of question B7

B7

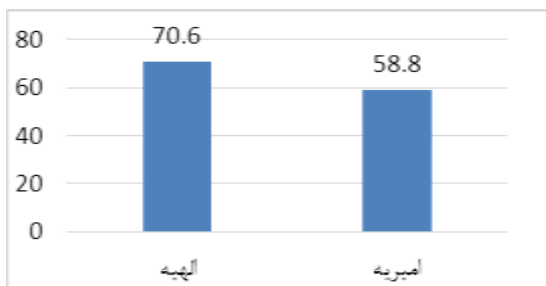
شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۴۷	۲/۹۴	۳/۲۲
انحراف معیار	۱/۱۱	۱/۲۴	۱/۳۰
واریانس	۱/۵۵	۱/۷۵	۱/۷۱
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۶۹/۴	۵۸/۸	۶۴/۴

سؤال B8) به چه میزان از تاثیر فضای سبز بر آرامش ساکنین مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۱- نتایج بررسی سؤال B8

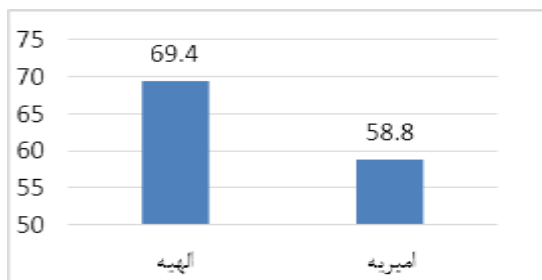
Table 11. The results of the examination of question B8

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۶۹	۳/۴۲	۳/۵۶
انحراف معیار	۱/۰۰	۱/۰۵	۱/۰۳
واریانس	۱/۰۱	۱/۱۲	۱/۰۸
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۳/۸	۶۸/۴	۷۱/۲

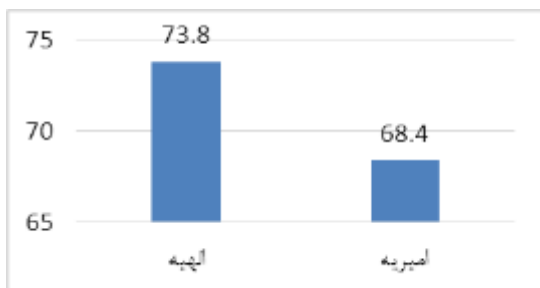
شکل ۸- نمودار شکلی سؤال B6

Figure 8. Diagram of question B6

شکل ۹- نمودار شکلی سؤال B7

Figure 9. Diagram of question B7

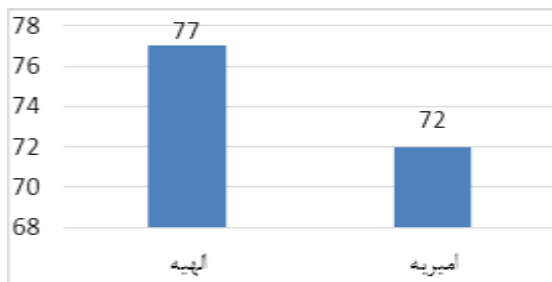
شکل ۱۰- نمودار شکلی سؤال B8

Figure 10. Diagram of question B8

مسکونی رضایت دارید؟

سوال B۹) به چه میزان از استراحت در فضای سبز مجتمع

جدول ۱۲- نتایج بررسی سؤال B۹

شکل ۱۱- نمودار شکلی سؤال B۹

Figure 11. Diagram of question B9

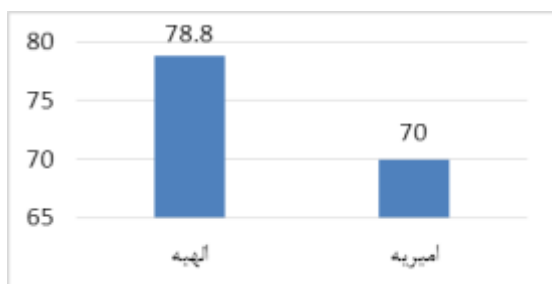
Table 12. The results of the examination of question B9

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۸۵	۳/۶۰	۳/۷۳
انحراف معیار	۱/۰۷	۱/۰۲	۱/۰۵
واریانس	۱/۱۵	۱/۰۴	۱/۱۱
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۷	۷۲	۷۴/۶

سوال B۱۰) به چه میزان از تفریح و گذران اوقات فراغت در

فضای سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۳- نتایج بررسی سؤال B۱۰

شکل ۱۲- نمودار شکلی سؤال B۱۰

Figure 12. Diagram of question B10

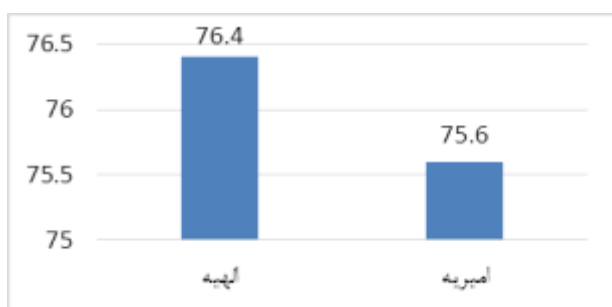
Table 13. The results of the examination of question B10

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۹۴	۳/۵۰	۳/۷۳
انحراف معیار	۰/۹۷	۱/۰۷	۱/۰۴
واریانس	۰/۹۵	۱/۱۵	۱/۰۹
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۸/۸	۷۰	۷۴/۶

سوال B۱۱) به چه میزان از ایجاد روابط همسایگی در فضای

سبز مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۴- نتایج بررسی سؤال B۱۱

شکل ۱۳- نمودار شکلی سؤال B۱۱

Figure 13. Diagram of question B11

Table 14. The results of the examination of question

B11

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۸۲	۳/۷۸	۳/۸۰
انحراف معیار	۱/۰۵	۱/۰۵	۱/۰۵
واریانس	۱/۱۲	۱/۱۱	۱/۱۱
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۶/۴	۷۵/۶	۷۶

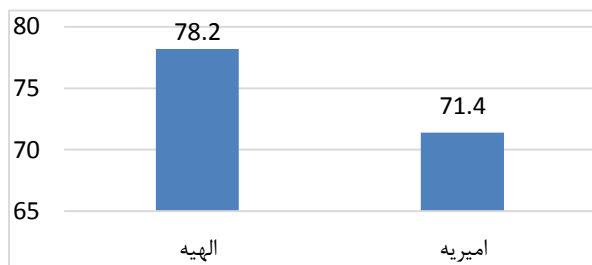
سوال B12) به چه میزان از تأثیر فضای سبز در زیبایی مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۵- نتایج بررسی سؤال B12

Table 15. The results of the examination of question

B12

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۹۱	۳/۵۷	۳/۷۵
انحراف معیار	۰/۹۳	۱/۱۸	۱/۰۶
واریانس	۰/۸۷	۱/۳۹	۱/۱۴
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۸/۲	۷۱/۴	۷۵

شکل ۱۴- نمودار شکلی سؤال B12

Figure 14. Diagram of question B12

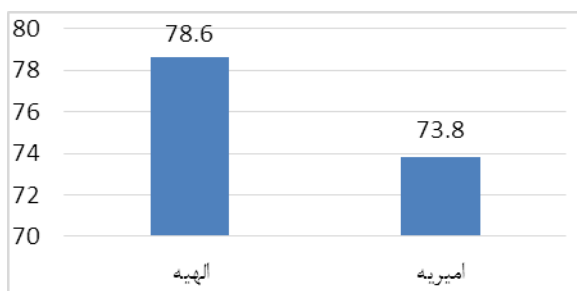
سوال B13) به چه میزان از تأثیر فضای سبز در کاهش آلودگی هوا و سلامت جسمی ساکنین مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۶- نتایج بررسی سؤال B13

Table 16. The results of the examination of question

B13

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۳/۹۳	۳/۶۹	۳/۸۱
انحراف معیار	۱/۰۲	۱/۰۷	۱/۰۵
واریانس	۱/۰۴	۱/۱۵	۱/۱۱
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۷۸/۶	۷۳/۸	۷۶/۲

شکل ۱۵- نمودار شکلی سؤال B13

Figure 15. Diagram of question B13

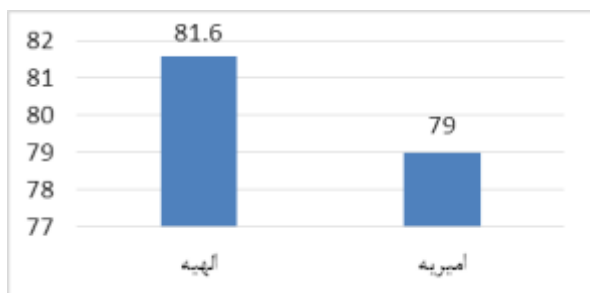
سوال B14) به چه میزان از دیده شدن فضا و افزایش امنیت مجتمع مسکونی رضایت دارید؟

جدول ۱۷- نتایج بررسی سؤال B14

Table 17. The results of the examination of question

B14

شاخص	الهیه	امیریه	کل
میانگین	۴/۰۸	۳/۹۵	۴/۰۱
انحراف معیار	۱/۰۴	۱/۲۱	۱/۱۲
واریانس	۱/۰۸	۱/۴۶	۱/۲۶
جمع کل	۱۵۸	۱۴۳	۳۰۱
امتیاز از ۱۰۰	۸۱/۶	۷۹	۸۰/۲

شکل ۱۶- نمودار شکلی سؤال B14

Figure 16. Diagram of question B14

جدول ۱۸- بررسی میزان حس رضایت از مؤلفه‌های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز مجتمع‌های مسکونی الهیه و امیریه
(مأخذ: نگارندگان)

Table 18. Investigating the degree of satisfaction with the factors affecting the desirability of the green spaces of Elahia and Amirieh residential complexes (Source: authors)

کل مجتمع‌ها		امیریه		الهیه		سؤالات در پرسشنامه
امتیاز	میانگین	امتیاز	میانگین	امتیاز	میانگین	
۸۸/۶	۴/۴۳	۸۵/۴	۴/۲۷	۹۱/۴	۴/۵۷	B۱
۷۴/۴	۳/۷۲	۷۱	۳/۵۵	۷۴	۳/۸۷	B۲
۷۵/۸	۳/۷۹	۷۱/۴	۳/۵۷	۸۰	۴/۰۰	B۳
۷۶/۲	۳/۸۱	۷۱/۸	۳/۵۹	۸۰/۲	۴/۰۱	B۴
۷۲/۶	۳/۶۳	۶۸/۶	۳/۴۳	۷۶/۲	۳/۸۱	B۵
۶۵	۳/۲۵	۵۸/۸	۲/۹۴	۷۰/۶	۳/۵۳	B۶
۶۴/۴	۳/۲۲	۵۸/۸	۲/۹۴	۶۹/۴	۳/۴۷	B۷
۷۱/۲	۳/۵۶	۶۸/۴	۳/۴۲	۷۳/۸	۳/۶۹	B۸
۷۴/۶	۳/۷۳	۷۲	۳/۶۰	۷۷	۳/۸۵	B۹
۷۴/۶	۳/۷۳	۷۰	۳/۵۰	۷۸/۸	۳/۹۴	B۱۰
۷۶	۳/۸۰	۷۵/۶	۳/۷۸	۷۶/۴	۳/۸۲	B۱۱
۷۵	۳/۷۵	۷۱/۴	۳/۵۷	۷۸/۲	۳/۹۱	B۱۲
۷۶/۲	۳/۸۱	۷۳/۸	۳/۶۹	۷۸/۶	۳/۹۳	B۱۳
۸۰/۲	۴/۰۱	۷۹	۳/۹۵	۸۱/۶	۴/۰۸	B۱۴
۱۰۴۴/۸	۵۲/۲۴	۹۹۶	۴۹/۸	۱۰۱۹/۶	۵۴/۴۸	جمع کل
۷۴/۶۳	۳/۷۳	۷۱/۱۴	۳/۵۵	۷۲/۸۳	۳/۸۹	میانگین

فرضیه ۱: مؤلفه‌های مؤثر متعددی بر مطلوبیت فضای

سبز در مجتمع‌های مسکونی وجود دارد.

در جدول ۱۹ مؤلفه‌هایی مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز در دو مجتمع‌های مسکونی از دید ساکنین به ترتیب تأثیرگذاری بر اساس میانگین رتبه آزمون فریدمن ثبت شده‌اند.

جدول ۱۹- رتبه بندی مؤلفه های مؤثر در مطلوبیت فضای سبز از دید ساکنین در دو مجتمع مسکونی

بر اساس میانگین رتبه آزمون فریدمن

Table 19. Ranking of the effective components in the desirability of green spaces from the perspective of residents in two residential complexes Based on the mean rank of the Friedman test

رتبه	میانگین رتبه	مؤلفه ها
۱	۱۰/۲۲	مساحت فضای سبز
۲	۸/۷۴	درختان که منجر به دیده شدن فضا و افزایش امنیت می شوند
۳	۷/۹۵	تأثیر فضای سبز بر کاهش آلودگی و سلامت جسمی ساکنین
۴	۷/۸۱	تأثیر فضای سبز بر ایجاد روابط همسایگی
۵	۷/۷۲	تأثیر فضای سبز بر زیبایی مجتمع
۶	۷/۵۷	استراحت در فضای سبز
۷	۷/۵۴	تفریح و گذران اوقات فراغت در فضای سبز
۸	۷/۴۸	چیدمان فضای سبز
۹	۷/۴۰	عناصر طبیعی مانند آب نما و فواره
۱۰	۷/۱۷	تنوع فضای سبز
۱۱	۷/۱۵	امکانات فضای سبز مانند نیمکت
۱۲	۶/۸۱	تأثیر فضای سبز مجتمع بر آرامش ساکنین
۱۳	۵/۷۹	امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی
۱۴	۵/۶۶	امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان

فرضیه ۲: میزان رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی

الهییه از مؤلفه های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز نسبت به

مجتمع مسکونی امیریه بیشتر است

جدول ۲۰- نتایج آزمون T مستقل جهت مقایسه میزان رضایتمندی ساکنین دو مجتمع مسکونی از مؤلفه های مؤثر بر

مطلوبیت فضای سبز

Table 20. The results of the independent T-test to compare the level of satisfaction of the residents of two residential complexes with the factors affecting the desirability of green space

سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره T	میانگین	تعداد	گروه	مؤلفه
۰/۰۰	۲۹۹	۲/۹۶	۴/۵۷	۱۵۸	الهییه	رضایت از مساحت فضای سبز
				۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۳/۰۹	۳/۸۷	۱۵۸	الهییه	تنوع فضای سبز
				۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۳/۸۹	۴/۰۰	۱۵۸	الهییه	چیدمان فضای سبز
				۱۴۳	امیریه	

۰/۰۱	۲۹۹	۲/۳۶	۴/۰۱	۱۵۸	الهییه	عناصر طبیعی مانند آب‌نما و فواره
			۳/۵۹	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۲/۹۴	۳/۸۱	۱۵۸	الهییه	امکانات فضای سبز مانند نیمکت
			۳/۴۳	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۴/۳۲	۳/۵۳	۱۵۸	الهییه	امکانات فضای سبز مانند وسایل ورزشی
			۲/۹۴	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۳/۵۸	۳/۴۷	۱۵۸	الهییه	امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان
			۲/۹۴	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۲	۲۹۹	۲/۲۵	۳/۶۹	۱۵۸	الهییه	تأثیر فضای سبز بر آرامش
			۳/۴۲	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۴	۲۹۹	۲/۰۶	۳/۸۵	۱۵۸	الهییه	استراحت در فضای سبز
			۳/۶۰	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۳/۷۰	۳/۹۴	۱۵۸	الهییه	تفریح و گذران اوقات در فضای سبز
			۳/۵۰	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۷	۲۹۹	۰/۳۴	۳/۸۲	۱۵۸	الهییه	ایجاد روابط همسایگی در فضای سبز
			۳/۷۸	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۰	۲۹۹	۲/۷۸	۳/۹۱	۱۵۸	الهییه	تأثیر فضای سبز بر زیبایی مجتمع
			۳/۵۷	۱۴۳	امیریه	
۰/۰۵	۲۹۹	۱/۹۶	۳/۹۳	۱۵۸	الهییه	تأثیر فضای سبز بر کاهش آلودگی هوا
			۳/۶۹	۱۴۳	امیریه	
۰/۳۱	۲۹۹	۱/۰۱	۴/۰۸	۱۵۸	الهییه	دیدن شدن و افزایش امنیت
			۳/۹۵	۱۴۳	امیریه	

در جهت بررسی تأثیر افزایش مساحت فضای سبز بر میزان رضایتمندی ساکنین از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌کنیم. در جدول ۲۱ نشان می‌دهد بین مؤلفه‌های مساحت فضای سبز و رضایتمندی ساکنین از مجتمع، ضریب همبستگی پیرسون ۰/۲۹۸ وجود دارد که نشان‌دهنده رابطه خطی مثبت بین مؤلفه‌های مذکور است. همچنین سطح معنی‌داری آزمون برابر با ۰/۰۰ است که چون از مقدار خطای آزمون (۰/۰۵) کوچک‌تر است در نتیجه فرض عدم وجود رابطه خطی رد و فرض برقراری رابطه خطی تأیید می‌شود. به عبارت دیگر با افزایش مساحت فضای سبز، میزان رضایتمندی ساکنین از مجتمع نیز افزایش پیدا می‌کند.

در جدول ۲۰ در تمام موارد ذکر شده میزان رضایت ساکنین مجتمع مسکونی الهییه از ساکنین مجتمع امیریه بیشتر است (میانگین میزان رضایت ساکنین مجتمع الهییه بیشتر از میانگین میزان رضایت ساکنین مجتمع امیریه است) به جز مؤلفه‌های رضایت از «فضای سبز در ایجاد روابط همسایگی» و رضایت از درختان که منجر به «دیدن شدن فضای سبز و افزایش امنیت» هستند، سطح معنی‌داری برای همه مؤلفه‌ها کمتر از مقدار خطای آزمون (۰/۰۵) است. به عبارت دیگر به جز در مورد مؤلفه‌های ذکر شده در سایر موارد به لحاظ آماری تفاوت معناداری بین میزان رضایت ساکنین مجتمع الهییه و مجتمع امیریه وجود دارد.

فرضیه ۳: افزایش مساحت فضای سبز بر میزان رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی تأثیر بسزایی دارد.

جدول ۲۱- نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسان بین مؤلفه های مساحت فضای سبز و رضایتمندی ساکنین از مجتمع

Table 21. The results of the Pearson correlation coefficient test between the variables of the area of green space and residents' satisfaction with the complex

مؤلفه	ضریب همبستگی	درجه آزادی	سطح معنی داری
مساحت فضای سبز رضایتمندی ساکنین از مجتمع	۰/۲۹۸	۳۰۱	۰/۰۰

نتیجه گیری

می توانند در کاهش مطلوبیت فضای سبز تأثیرگذار باشند و می بایستی در برنامه ریزی به جهت افزایش مطلوبیت برای ساکنین در اولویت قرار بگیرند. در فرضیه ۱ در رتبه بندی مولفه های رضایت ساکنین در دو مجتمع «مساحت فضای سبز» با میانگین نمره ۱۰/۲۲ بیشترین امتیاز و «امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان» با میانگین نمره ۵/۶۶ کمترین امتیاز را داشته اند که بایستی در اولویت برنامه ریزی قرار گیرند. در فرضیه ۲ در تمام موارد ذکر شده میزان رضایت ساکنین مجتمع الهیه از مولفه های مطلوبیت فضای سبز نسبت به ساکنین مجتمع امیریه بیشتر است (میانگین میزان رضایت ساکنین مجتمع الهیه بیشتر از میانگین میزان رضایت ساکنین مجتمع امیریه است). در فرضیه ۳ افزایش مساحت فضای سبز بر میزان رضایتمندی ساکنین مجتمع مسکونی تأثیر بسزایی دارد. به عبارت دیگر با افزایش مساحت فضای سبز، میزان رضایتمندی ساکنین از مجتمع نیز افزایش پیدا می کند. در مقام مقایسه با پژوهش های مزبور می توان گفت در مطالعات قبلی کمتر تحقیقی وجود دارد که ابعاد و مولفه های مؤثر بر مطلوبیت فضای سبز مجتمع های مسکونی شناسایی و میزان رضایت ساکنین از این مولفه ها مورد توجه قرار گیرند. پژوهش های پیشین بیشتر به «حس تعلق مکانی» محمد بهزادپور (۱۳۹۷) و ساسان خطیبی و دیگران (۱۳۹۷)، «ارزیابی نقش طبیعت بر تعاملات همسایگی» محمد بهزادپور و دیگران (۱۳۹۹)، «ارتباط فضای سبز با مساحت مجتمع» مهرنوش میرابی مقدم و دیگران (۱۳۹۸) مربوط بوده است اما با رویکرد این پژوهش مطالعات خاصی انجام نشده است. قابل ذکر است که نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج تحقیق علی یاران و حسین بهرو (۱۳۹۴) همسو بوده یعنی با افزایش مساحت

طی چند دهه اخیر باعث شده توجه معماران و شهرسازان بیشتر بر جنبه های کالبدی و فیزیکی مجتمع های مسکونی معطوف گردد و جنبه های اجتماعی و روانی این فضاها تا حدودی به فراموشی سپرده شده است. برخی مجتمع های مسکونی بدون توجه به نیازهای اجتماعی، همسایگی، روانی و فضایی خالی از فضای سبز، ساکنان را در خود محصور نموده است. شایان ذکر است که وجود فضای سبز و با بالا بردن استفاده از این گونه فضاها در مجتمع های مسکونی منجر به حضور مردم، افزایش سرزندگی و شادابی، آرامش، بازیابی روانی، کاهش تنش ها، ارتقا سلامت و بهداشت روانی ساکنین می شود. در این پژوهش با مرور تحلیل های به دست آمده از قسمت های مبانی نظری (کیفی) و همچنین مطالعات میدانی - پرسشنامه (کمی) نتایج زیر قابل ذکر است. مؤلفه های مؤثر در مطلوبیت فضای سبز مجتمع های مسکونی در قالب ۱۴ مؤلفه معرفی شدند. در ابتدا به بررسی میزان رضایت افراد در دو مجتمع پرداختیم. نتایج به دست آمده از امتیاز رضایت کسب شده از ۱۰۰، در مجتمع مسکونی الهیه ۷۲/۸۳ و در مجتمع مسکونی امیریه ۷۱/۱۴ است. نتایج حاکی از آن است که حس رضایت در مجتمع مسکونی الهیه نسبت به مجتمع مسکونی امیریه بیشتر است. در مجتمع الهیه از دید ساکنین مؤلفه «مساحت فضای سبز» بیشترین میانگین امتیاز و مؤلفه «نحوه چیدمان فضای سبز» در سطح ضعیف ارزیابی بوده و در مجتمع امیریه مؤلفه «مساحت فضای سبز» بیشترین میانگین امتیاز و مؤلفه های «نحوه چیدمان فضای سبز» و «امکانات فضای سبز مانند وسایل بازی کودکان» کمترین امتیاز را به خود اختصاص دادند و نشان می دهد که می بایستی در اولویت برنامه ریزی قرار گیرند. به طور کلی مؤلفه هایی که کمترین امتیاز را دارند،

3. Khatibi,S., & Zare, L.,& Kabuli,M. The effect of green space and landscape design on enhancing the feeling of belonging to a place in residential complexes City identity,2017, 35. (In Persian)
4. Mass, J., Sonja, M.E., Robert, V., Peter, G, Social contacts as a possible mechanism behind the relation between green space and health. Health & Place,2009, 15(2):586-595.
5. Mohammad Behzadpour, Yousef Gurji Mahlbani, Jama Laldin Sohaili, Evaluation of the role of nature on neighborhood interactions in residential complexes under study: Ekbatan residential complex in Tehran and Pardisan residential complex in Qom (Environmental Studies, Quarterly, 48. (In Persian)
6. Mohammad Hossein Javanmardi, Masoud Inshayzadeh, people's satisfaction towards the green roof as an open space in residential complexes, a case study of Modares and Maali Abad complex, Shiraz city (Quarterly specialized scientific research journal of sustainable urban development, 2014,5. (In Persian)
7. J. Braham, Barbara, Goal setting, guidance towards personal satisfaction. Translated by Javad Montazhari and Shahnaz Montazhari. Tehran: Nasl Navandish.2018.
8. Galbraith, John Kent, The culture of satisfaction. Translated by Saeed Sari Aslani. Tehran: Ney,2003.
9. Ghiyathwand, Ahmed. , Investigating the level of citizens' satisfaction with the municipality's measures to reduce air pollution. Tehran: Sociologists, 2013.
- فضای سبز، میزان رضایتمندی ساکنان مجتمع‌های مسکونی افزایش می‌یابد.
- پیشنهادهایی برای افزایش مطلوبیت فضای سبز مجتمع‌های مسکونی ارائه شده‌اند:
- جانمایی نیمکت، سکو، آلاچیق و سایبان متناسب با محیط و در نظر گرفتن فضاهایی به منظور استراحت ساکنان به خصوص بانوان و خانواده‌ها در فضاهای سبز موجود.
 - افزایش امکانات جاذب جمعیت در فضاهای سبز و طبیعی موجود مانند وسایل ورزشی، پارک و وسایل بازی کودکان، وسایل سرگرمی، بازی، خرید و...
 - کاشت گیاهانی از گونه‌های مختلف در مسیر و درختان سایه‌دار و گل‌های متنوع با طرح‌های زیبا به جهت جذابیت محیطی و جذب ساکنان.
 - ساخت آبشار، فواره، حوضچه‌های آب و آب‌نماهایی در مسیر برای زیبایی و همچنین ایجاد خنکی و جذابیت فضا
 - ایجاد امکاناتی نظیر سرویس بهداشتی و آب‌خوری در طول محور برای سالمندان و کودکان

References

1. Yaran, A., & Behroo, H. The Impact of Green Space of High-rise Residential Complex on Residents' Satisfaction, Case Study: A Residential Complex in Tehran. Armanshahr Architecture & Urban Development, 2017, 9(17), 151-162. (In Persian)
2. Reid,E., & Rieves,E., & Carlson,K, Perceptions of green space usage, abundance, and quality of green space were associated with better mental health during the COVID-19 pandemic among residents of Denver, Plos One, 2022, 1-21.

- Knowledge Magazine.2012, (4), 311. (In Persian)
14. Mirmoqtadai, Mehta, criteria for measuring the possibility of forming, recording and transferring collective memories in the city, Fine Arts Magazine, 2008, 37, 5-16. (In Persian)
 15. McHarg, Ian, design with nature (Gholamohsin Vahabzadeh, translator). Mashhad: Academic Jihad Publications of Mashhad University . 2007.
 16. Hosseini Siah Goli, M. & Soleimani rad,E. & Heydari far,M, Spatial analysis of Kermanshah city uses from the point of view of passive defense in the geographic information system environment, geographical information Magazine. 2020, 114, 185-194.(In Persian)
 10. Gholipour, M. & Partoviy, P. Comparative Study on the Extent of the Influence of Functional Diversity of Accommodation Satisfaction. Journal of Urban Management. 2014, (35), 69-70. (In Persian)
 11. Ghiyasiy, M.H. & Azimi, Sh. & Shahabiyani, P., Measurement of the Amount of Accommodation Satisfaction Relationship with the Housing, Sector and Neighborhood Variables. Journal of the City Identity.2013,49(15). (In Persian)
 12. Salehifard, M. & khakpour, B. & Rafiyei, H. & Tavanghar, M., An Analysis on the Social Dimensions of Urban Green Spaces with an Emphasis on the Perspective of Citizens. Journal of Geographical Space. 2010, (11), 56-58-59-62. (In Persian)
 13. Hamid, N. & Babamiriy, M., The Relationship between Mental Health of Green Space. Brought the